

Postmodern Edebiyat Bağlamında Paul Auster'ın Romanlarına Genel Bir Bakış

An Overview of Paul Auster's Novels in the Context of Postmodern Literature

Öğr. Gör. Dr. Emrah ÖZBAY

Atf/©: Özbay, Emrah (2020). Postmodern Edebiyat Bağlamında Paul Auster'ın Romanlarına Genel Bir Bakış, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 13, Sayı 2, ss. 86-95.

Citation/©: Özbay, Emrah (2020). An Overview of Paul Auster's Novels in the Context of Postmodern Literature, *Erzincan University Journal of Social Sciences Institute*, Year 13, Issue 2, pp. 86-95.

Notlar/Notes

Bu makalenin bir bölümü "Paul Auster'in Sunset Park adlı Romanında Göçebelik Teması" adlı yüksek lisans tezinden alınarak geliştirilmiştir.

DOI:

10.46790/erzisosbil.782056

Orcid:

<https://orcid.org/0000-0002-3051-8527>

Emrah Özbay

Erzincan Binali Yıldırım
Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu,
Erzincan

eozbay@erzincan.edu.tr

Makale Türü-Article Type

Araştırma/Research
Derleme/Review

Geliş Tarihi-Received

2020-08-18

Kabul Tarihi-Accepted

2020-12-15

Sayfa-Pages

86-95

Yazar(lar), herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Öz:

Günümüzde yazılan birçok roman postmodern edebiyat örnekleri olarak görülmektedir. Çağdaş Amerikalı yazar Paul Auster günümüzün en önemli ve popüler postmodern edebiyat temsilcileri arasında gösterilmektedir. Auster, birçok romanında New York şehrini mekan olarak seçer ve karakterleri daima bir arayış içindeki postmodern göçebelere dir. Auster, okuyucularını ele aldığı postmodern bireylerin iç dünyalarında bir yolculuğa çıkartmaktadır. Auster'ın romanları gerek kullanılan teknikler gerekse seçilen temalar ile postmodernist edebiyat örneği olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada öncelikle bir akım olarak postmodernizm ve postmodern edebiyat hakkında genel hatlarıyla bilgi verilecek ve bu iki terime ilişkin tanımlamalar sunulacaktır. Sonrasında, Auster'ın çeşitli romanlarından örnekler sunulacak ve yazarın postmodern edebiyatın hangi özelliklerini kullandığının gözler önüne serilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Postmodernizm, Postmodern edebiyat, Amerikan Edebiyatı, Paul Auster.

Abstract:

Many novels written these days are regarded as the examples of postmodern literature. Contemporary American writer Paul Auster is also accepted as one of the most important and popular representatives of postmodern literature. Auster chooses New York city as the setting in his many novels and his characters are postmodern nomads who are always in search. In his novels, Auster takes his readers a journey to the inner world of his characters. Auster's novels are referred as the examples of postmodern literature due to the techniques he uses and the themes he chooses. In this paper, firstly, general information about postmodernism and postmodern literature will be presented and definitions regarding these two terms will also be given. Secondly, by presenting examples of Auster's various novels, it is aimed to reveal which postmodern features are used by the author.

Keywords: Postmodernism, Postmodern Literature, American Literature, Paul Auster.

1. Giriş

Postmodernizm yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaygın şekilde dile getirilmeye başlanmış ve postmodernist yazarların eserleri de zaman içerisinde edebi çalışmaların merkezinde yer almıştır. Postmodern edebiyatın son dönem temsilcileri arasında gösterilen Paul Auster'ın eserleri bu alanda çalışma yapan çok sayıda akademisyen için uygun bir çalışma zemini yaratmaktadır. Çağdaş Amerikan edebiyatının en önemli temsilcilerinden olan Paul Auster, romanlarında günümüz insanını ele alıp onun iç dünyasına ışık tutmaktadır. Kurgu ile gerçeği başarılı bir şekilde harmanlayan Auster, romanlarında sürekli hareket halinde ve bir arayış içinde bulunan devingen karakterlere yer vermektedir. Auster eserlerini oluştururken postmodern edebiyat öğelerinin birçoğuna yer vermektedir. Göçebelik, yalnızlık ve bölünmüş aileler yazarın en sık kullandığı temaları olarak gösterilebilir. Bu çalışmada postmodern edebiyat bağlamında Paul Auster'ın eserlerine dair genel bir perspektif sunulması hedeflenmektedir. Bu amaç doğrultusunda yazarın çeşitli romanlarından seçilen karakterlerin eylem ve söylemlerine yer verilecektir.

Postmodernizmi savunanların uzlaştıkları ortak görüş modernizmin insanların sahip olduğu bireysel farklılıkları hiçe sayan ve onları tek bir kalıp ya da kabul edilmiş bir doğru altında birleştirmeyi öngören yapısının artık toplumun ihtiyaçlarına karşılık veremediğidir. Hiç kuşkusuz postmodernizm denilince akla gelen isimlerin başında Jean François Lyotard vardır. Lyotard, postmoderniteyi dünya koşullarında genel bir değişim olarak ele alan ilk kitap olan *Postmodern Durum*'da daha en başından postmodernizmin büyük anlatılara inanmadığını savunmuştur (Lyotard, 1997:12). Bu inanmanın sebebi olarak da bilimin ilerlemesini göstermiştir. Lyotard'ın savına göre büyük anlatılar kötü, küçük anlatılar iyidir. Lyotard, doğru/yanlış ayrımı yerine küçük/büyük anlatı ölçütünü koyar. Büyük anlatılar siyasal bir ideoloji ya da partiyle bütünleşirken, küçük anlatılar yerel yaratıcılıkla bütünleşirler. Yani Lyotard, postmodern terimini bir taraftan dünyaya tanıtırken öte yandan onun kurallarını belirlemiş ve sınırlarını çizmiştir.

Postmodernistler gerek toplumda gerekse düşüncelerde çoğulculuğun önemine dikkat çekerler. Bir başka deyişle, Bauman'ın da vurguladığı üzere: "özünde çok anlamlı ve tartışmalı olan postmodernlik düşüncesinin sıklıkla işaret ettiği şey, her şeyden önce dünyanın ortadan kaldırılamaz çoğulluğunun kabulüdür" (Bauman, 2003:131). Postmodernistler çoğulcu düşüncelerinin içine kimlik ve kültürel çoğunluğu da dâhil etmişlerdir ve bu anlamda farklı toplumsal yapıların özgün niteliklerini göz ardı eden modernizme özgü sınıf ve ulus gibi insanları tek bir çatı altında toplayan kavramlara da karşı çıkmışlardır. Postmodernizmin bazı özelliklerini sıralarken gerçekliğin bir bütünlük sağlamadığından ve uyum göstermediğinden, tek bir doğrunun olmadığından ve bilgi kaynaklarında, bilim topluluklarında ve dildeki anlamlarda çoğulculuğun ve parçalanmanın kabul edildiğinden bahsedilebilir (Çağlar, 2008:369). Bunların yanı sıra postmodernizmin belirtileri arasında belirsizlik, kuralların bozumu, ironi, ben'in yitimi, melezleşme, karnavallaşma ve metinsellik de eklenebilir (Soykan, 1993:118).

Günümüzde postmodernizm mimariden sanata, bilgiden siyasete kadar hayatın her alanına nüfuz etmiş bir akımdır. Bireyi yalnızca toplumu oluşturan bir parça olarak gören bakış açısı değişmiş, bunun yerine ona hak ettiği değer ve önem verilerek, postmodernizmin temel özelliklerinden olan öznellik ve çoğulculuk kavramları hayatın içinde yerlerini almışlardır.

2. Postmodern Edebiyat Eleştirisi

Hayatın her alanında kendine yer bulan postmodernizm akımının edebiyatta da etkilerini güçlü bir şekilde hissettirmesi kaçınılmazdır. Postmodern edebiyat anlayışının aslında İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan edebiyat olduğunu ileri sürülebilir. Hakikat kavramının yerinden edildiği bir dünyada, yazarlar postmodern anlayışa eserleri ile katılırlar. Hiçbir sanatçı ait olduğu toplumun yaşadıklarından kendini tamamen soyutlayamaz. Her birey etrafındaki insanların yaşadıkları sıkıntılardan, üzüntülerden ve mutlu anlardan farkında olsa da olmasa da oldukça etkilenir. Haliyle

postmodern zamanda ortaya çıkan eserlerde de postmodern söylemin izlerini bulmak oldukça olasıdır.

İçerik açısından modernizmin ortaya attığı evrensel gerçeklik ve evrensel değerler kavramları bir kenara bırakılmıştır çünkü İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu tür kavramlara olan güven ortadan kalkmıştır. Bu yüzden postmodern edebiyatçılar daha iyi bir dünya için eserler üretmeyi, iyiyi ve doğruyu arayıp eserlerinde onlara yer vermeyi bir kenara bırakmış bunun yerine kendi gerçeklik anlayışlarını eserlerine konu etmişlerdir. Yazar, insanlara söyleyecekleri olduğu için eserlerini oluşturan kimsedir. Yani edebi eserlerin özünde öznellik vardır. Varoluşçu Sartre'in de edebiyatla ilgili düşüncesini açıklarken söylediği gibi edebiyat; "nesnelliğin türlü görünüşleri altından kendini belli eden bir öznellik, büyük bir ustalıklarla düzenlendiği için sessizlikle aynı değerde olan bir konuşmadır" (Sartre, 2008:43). Postmodern edebiyatla birlikte yazarlar oluşturdukları eserleri bir edebi tür ismiyle adlandırmaktan kaçınıp onları birer 'anlatı' olarak görsele de postmodern edebiyat denildiğinde şiirden, tiyatrodan ya da hatıradan ziyade akla ilk olarak roman gelmektedir. Bunun altında yatan neden diğer türlerin genelde hayatın bir parçasını ele alırken roman türünün hayatı tamamıyla kucakladığı düşüncesidir.

Modernist edebiyatta karmaşık ama yine de tekil bir gerçekliğin daha iyi kavranmasına izin veren bir bakış açısı mevcuttur. Bunun aksine, postmodern romanda farklı gerçekliklerin bir arada var olabileceğine ve iç içe geçebileceğine ilişkin görüşlerin ön plana çıkması postmodern romandaki değişimler olarak bahsedilebilir (Harvey, 2010:56). Sevim Kantarcıoğlu postmodern romanı "hayal gücünün potasında eritilmiş çok sayıda ve çeşitli tecrübenin dilde ifade bulup estetik bir kalıba dökülmesi sonunda edebiyatta ortaya çıkan bir roman çeşidi" olarak tanımlamaktadır (Kantarcıoğlu, 2009:277). Postmodernizm bir toplum içindeki küçük gruplara ve onların kültürlerine verdiği değer sayesinde onların çoğunluğun içinde yitip gitmesini engeller, buna paralel olarak postmodern edebiyatta da küçük gruplara gereken önem verilir ve bu sayede eserlerde çok kültürlülük ve azınlıklara saygı gibi düşüncelerin de yansımaları görülür.

Postmodernist eserlerde birbirinden bağımsız anlatılar yer almaktadır. Artık herkesi içine alan bir doğrunun varlığı hiçbir şekilde kabul görmediği için, postmodernist yazarlar eserlerini herkesin okuduğunda farklı anlamlar ve doğrular çıkarabileceği anlatılar haline getirmişlerdir. Anlatılar belli bir sonla bitirilmeyi ve ucu açık bırakılır. Postmodern edebiyatta aynı kitabı okuyan kişilerin o kitaptan çıkardığı sonuçlar farklılık gösterebilir çünkü eser okuyucuyu bir yönlendirmeye çalışmaz ve onu anlatının tam ortasına bırakarak gideceği yönü yine okuyucunun kendi seçimine bırakır. Postmodern edebiyatın en belirgin özelliklerinden biri de uzun zamandır alışlagelmiş olan romandaki güçlü, öne çıkan ve kimi zaman olay örgüsünün önüne geçen karakterleri bir kenara bırakarak onları sıradan kişiler hatta birer figür haline getirmesidir. "Artık günümüzde geleneksel romanın baş tacı ettiği büyük kahramanlar yoktur. Kahramanlık çağı sona ermiştir" (Gündüz, 2009:23).

Edebiyatta üslup konusu da oldukça önemlidir. Jean Paul Sartre'in de ifade ettiği üzere "İnsan, bazı şeyler söylemeyi seçtiği için değil, onları belli bir biçimde söylemeyi seçtiği için yazardır" (Sartre, 2008:34). Bu sebeple postmodern edebiyatta yazar konuyu ele alış tarzıyla birbirinden farklı yorumlara ev sahipliği yapabilecek bir eser ortaya çıkartır. Postmodern anlatılarda genellikle zaman düz bir çizgi üzerinde kronolojik olarak ilerlemez. Bunun yerine anlatıda geçmişe ve geleceğe doğru gelgitler mevcuttur. Anlatıcı şimdiden bahsederken bir sonraki cümlesiyle bizi geçmişe götürebilir ya da bunun tam tersini yapar ve bizi gelecekte bir zamana taşır. Postmodern edebiyatta anlatıcı sık sık araya girerek varlığını hissettirir, hatta kimi zaman anlatıcı eseri kendi yazdığını dahi söyler. Postmodern anlatılarda alışlagelmiş her şeyi bilen anlatıcılar yoktur. Anlatıcıların bilgileri görüp duyduklarıyla sınırlıdır. Anlatıcı doğrudan okuyucuya seslenerek tüm anlatılanların aslında bir kurmacadan ibaret olduğunu hatırlatır ve bu şekilde okuyucuyu şaşırtır.

Modernist edebiyat anlayışında olduğu gibi postmodern anlatılarda da ne anlatıldığından ziyade nasıl anlatıldığı daha önemlidir. Murphy'nin de ifade ettiği üzere: "Postmodernistlere göre dil

yalnızca bir araç değil insanların dünyayı anlamalarını sağlayan biricik çerçevedir” (Murphy, 2000:60). Yazarlar karmaşık, merak uyandıran bir dili tercih ederler. Burada amaç okuyucuyu sarsmak ve onları modernleşmenin beraberinde getirdiği tek düzelikten çıkartmaktır. Postmodern edebiyatı oluşturan birçok öğeden bahsetmek mümkündür, burada bahsedilenler haricinde metinlerarasılık, parodi, pastiş, ironi, çoğulculuk, parçalılık, üstkurmaca, kolaj gibi öğeler de postmodern edebiyatta uygulanmaktadır. Ancak burada adı geçen tekniklerin yalnızca postmodernist anlatılarda bulunduğu söylenemez. Doğal olarak postmodernist dönemden önce de bu teknikler çeşitli yazarlar tarafından kullanılmaktaydı, fakat bu kullanımlar postmodern anlatılardaki kadar yoğun, bilinçli ve planlı değillerdi

3. Paul Auster ve Postmodern Edebi Kişiliği

Postmodern edebiyatın yaşayan en popüler yazarlarından olan Paul Benjamin Auster Amerika’da Columbia Üniversitesi’nde Fransız, İngiliz ve İtalyan edebiyatları üzerine eğitim almıştır. Paul Auster’ı bugün sahip olduğu şöhrete ve başarıya taşıyan *New York Üçlemesi*’nin ilk kitabı olan *Cam Kent* on yedi defa yayıncılar tarafından reddedilmesine rağmen sonunda Auster’ın azmi ve ısrarı galip gelmiş ve on sekizinci yayınevi olan Sun and Moon Press 1985 yılında kitabı basmayı kabul etmiştir. *Cam Kent*’ten bir yıl sonra serinin diğer iki kitabı *Hayaletler* ve *Kilitli Oda* 1986 yılında basılmıştır. Bu üç eser 1987 yılında *New York Üçlemesi* adıyla yayımlanmış ve Auster’ın edebiyat dünyasındaki serüveni bu şekilde başlamıştır.

Auster’ın öne çıkan romanları arasında; *Kayıp Şeyler Ülkesinde* (1987), *Ay Sarayı* (1989), *Şans Müziği* (1990), *Leviathan* (1992), *Timbaktu* (1999), *Yanılsamalar Kitabı* (2002), *Kehanet Gecesi* (2003), *Brooklyn Çılgınları* (2005), *Yazı Odasına Yolculuklar* (2005), *Görünmeyen* (2009) ve *Sunset Park* (2010) gösterilebilir. Romanlarının yanı sıra Paul Auster’ın *Kırmızı Defter* adında bir kısa hikâye kitabı, şiirleri, otobiyografisi ve filmi çekilen iki senaryosu (*Duman* ve *Suratı Mosmor*) da mevcuttur. Paul Auster etkilendiği isimleri sıralarken F. Kafka, H. Melville, H. D. Thoreau, E. A. Poe, N. Hawthorne ve Cervantes’in isimlerini söyler. En beğendiği kitapları sıralarken de ilk üçe sırasıyla *Don Kişot*, *Savaş ve Barış* ve *Moby Dick*’i koymaktadır. Paul Auster’ın kitapları günümüzde onlarca dile çevrilmekte ve gerek Amerika’da gerekse Avrupa’da en çok satanlar listesinin başında yer almaktadır.

Amerikan yazarların en başarılıları ve en çok okunanları arasında gösterilen Auster, her yazar gibi temel itibarıyla insanlığa söyleyecekleri olduğundan, aklından geçenleri anlatmak için yazmaktadır. Biyografisini kaleme aldığı çalışmasında “hiç kuşkusuz sakat ve yaralı bir insansın, ta başından beri içinde yara taşıyan birisin (yoksa ne diye bütün ömrünü sayfaların üzerine o yaranın kanını akıtırcasına sözcükler dökerek geçiresin?)” (Auster, 2012:20) sözleriyle bu düşüncesini dile getirir. Bu bağlamda, Auster’ın söylemek istediklerini postmodern anlatılarında nasıl ifade ettiğini, hangi teknikleri ve üslubu kullandığını incelemek yararlı olacaktır.

Auster’ın romanlarında başkışiler çoğunlukla yazarın gerçek hayatta yaşamış olduğu olayları tecrübe eden karakterlerdir. Auster, kendi hayat hikâyesinden seçtiği bazı öğeleri karakterlerine yansıtarak otobiyografik kurgular oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, her ana karakter Auster’dan izler taşır. Bu sebeple yazarın eserleri yoluyla aslında postmodern otobiyografiler kaleme aldığı düşünülmektedir. Bu görüşü destekler şekilde Auster, şayet yazdığı bütün kitaplar tek bir ciltte toplanırsa ortaya çıkacak bu eserin onun hayatını her yönüyle ortaya koyan bir kitap olacağını söyler (Auster, 1992:296). Örneğin, Paul Auster’ın kendisi Columbia Üniversitesi’nden mezundur ve *Cam Kent*’teki Daniel Quinn, *Ay Sarayı*’ndaki Marco Stanley Fogg ve *Görünmeyen*’deki Adam Walker gibi romanlarının başkışileri de Columbia Üniversitesi’nde ya öğrencilerdir ya da oradan mezun olmuş kişilerdir. Buna benzer şekilde, Auster, üniversiteden mezun olduktan sonra bir süre Paris’te yaşamış sonra Amerika’ya geri dönmüştür. *Görünmeyen*’de Adam Walker karakteri de aynı şekilde bir süre Paris’te yaşamış sonra Amerika’ya geri dönmüştür. *Leviathan*’da anlatıcı olan yazar Peter Aaron’ın eşi Iris ile tanıştığı yer ve tarih gerçek hayatta Paul Auster’ın ikinci eşi Siri ile tanıştığı yer ve tarihle aynıdır. *Timbaktu*’da ana karakter William Gurevitch, soyadının Anster ya da Omster gibi olduğunu

hatırladığı oda arkadaşı olan Paul'ün edebiyatta çok başarılı olduğunu söylemektedir (Auster, 2009a, ss.66). Gerçek hayatta Vietnam Savaşı'na karşı olduğunu defalarca yineleyen Paul Auster gibi, karakterleri de Vietnam Savaşı'na karşılardır. Örneğin, *Görünmeyen*'de romanın başkışisi Adam Walker, Vietnam'da savaşacağına hapse girmeyi yeğlediğini söylemektedir (Auster, 2010:13). Benzer şekilde, *Leviathan* adlı romanda ise Benjamin Sachs adlı ana karakterin Vietnam'a gitmeyi reddettiği için cezaevinde yattığına vurgu yapılır. *Kilitli Oda* adlı romandaki karakter Fanshawe'un kız kardeşi Ellen şizofrendir ve Fanshawe *Ground Work* adlı bir eserde şiirlerini bir araya toplar. Gerçek hayatta Paul Auster'ın Ellen adında zihinsel rahatsızlıkları olan bir kız kardeşi vardır. Dahası Paul Auster'ın şiirlerini bir araya getirdiği eserin adı da *Ground Work*'tür.

Ayrıca Auster, edebiyat alanında kendini etkileyen Poe ve Hawthorne gibi yazarların karakterlerine de kendi anlatılarında yer vermiştir. *Cam Kent*'te William Wilson karakterini Edgar Alan Poe'nun aynı adı taşıyan 1839 yılında yazdığı kısa hikâyeden alan Auster, Fanshawe ismini de N. Hawthorne'un ilk romanı olan *Fanshawe*'dan (1828) ödünç almıştır. Buna benzer birçok örnekle Paul Auster hem gerçek hayattan kurguya bir yolculuk gerçekleştirmekte ve yazar Paul Auster karakter olarak okuyucularıyla buluşmakta hem de başka yazarların eserlerinden yararlanarak metinlerarasılık tekniğini kullanmaktadır.

Postmodernizmin bir gereği olarak herkes için geçerli kesin bir gerçeklikten bahsedilemez. Buna uygun şekilde Auster da eserlerinde gerçek ile kurguyu başarılı bir şekilde harmanlamış ve anlatılarına salt gerçekliğin yerine şüpheciliği ve belirsizliği yerleştirmiştir (Martin, 2008:ix). Onun romanlarında gerçek ile kurgu birbirinin içine öyle karışmıştır ki beraber oluşturdukları dünya artık parçalanamaz bir bütünlük göstermektedir farklı geleneklerden aldığı özellikleri çağdaş dünya ile ilişkilendirmektedir (Varvogli, 2001:2).

Yazarın romanlarındaki karakterlerin büyük bir çoğunluğu ya yazardır ya da edebiyata ilgi duyan kişilerdir. *Cam Kent*'te William Wilson takma adıyla yazarlık yapan Daniel Quinn kendisine gelen telefonu açtığında telefondaki kişi detektif Paul Auster ile görüşmek istediğini söyler. Quinn her ne kadar başlarda kendisinin Paul Auster olmadığını söylese de sonrasında Paul Auster'ın yerine geçer ve teklif edilen görevi kabul ederek Peter Stillman'ı takip etmeye başlar. Hayatının akışı birden değişir ve bir detektif gibi yaşamaya ve çalışmalar yapmaya başlar. Kitabın sonraki bölümlerinde Quinn, yerine geçtiği Paul Auster ile tanışır ancak bir dedektif olduğunu düşündüğü Auster'ın da aslında bir yazar olduğunu onun evine gittiğinde öğrenir. Bu ve benzeri örneklerde görüldüğü üzere, Paul Auster kitaplarında okuyucunun zihnini alt üst etmeye ve gerçekle kurguyu başarılı bir şekilde kaynaştırarak postmodern bir karışıklık oluşturmaya çalışmaktadır. Gerçek Auster'a ait bilgilerin nerede bitip kurgudaki Auster'a ne zaman geçildiği kimi zaman okuyucuların üzerine yüklenen bir sorumluluk olarak kalmaktadır. Hem yazar hem de karakter olan Auster bu şekilde yazarın güvenilirliğini ve roman üzerindeki otoritesini de okuyucularına sorgulatmayı amaçlamaktadır.

Yazı Odasına Yolculuklar adlı romanın başkışisi olan Bay Boş'un aslında Paul Auster olduğu ve sırasıyla odasına giren kişilerin onun önceki eserlerinde yarattığı karakterler olduğu ve kendi yaratıcılarından hesap sordukları öne sürülür (Peacock, 2011:370). Bu sebeple, *Yazı Odasına Yolculuklar* Paul Auster'ın kurgu ile gerçeği en başarılı şekilde harmanlayıp iç içe kattığı eserlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Örneğin, Flood adlı karakter Bay Boş'la konuşurken ona şöyle hitap eder:

Bay Boş... Siz, zalimsiniz... Hem zalimsiniz hem de başkalarının acısına kayıtsızsınız. İnsanların hayatlarıyla oynayıp sonra da yaptığınız işin sorumluluğundan kaçırıyorsunuz. Burada oturup kendi sorunlarımla canınızı sıkmayacağım, ama başıma gelenler yüzünden suçluyorum sizi. İçtenlikle sizi suçluyorum ve bu olanlardan ötürü sizden nefret ediyorum (Auster, 2007:60).

Auster'ın anlatılarında her ne kadar bir olay örgüsünden bahsedilse de bu alışlagelmiş şekilde her şeyin yerli yerinde olduğu bir bütünlük arz eden ve belli bir sonuca götüren bir olay örgüsü değildir. Postmodern anlatıların bir başka özelliği olan kopukluk burada kendini gösterir. "Modern ya da postmodern anlatılarda/yazılarda çokça yer alan metinlerarası göndergeler bir kopukluk, bir ayrışıklık yaratarak bir konunun artık kesilmeden anlatıldığı, bir çizgiselliğe bağlı kaldığı izlenimini silerler. Kopukluk ve ayrışıklık her yazının, anlatının özelliği olur neredeyse" (Aktulum, 2000:225). Benzer şekilde, Auster'ın anlatılarında da bir konunun hiçbir kesintiye uğramadan anlatılmasına rastlanılmaz. Auster'ın romanları hep açık uçludur, karakterler olayları belli bir sona ulaştırmadan ortadan yok olurlar ya da tam yeni bir başlangıç yaptıklarında kitap sona ermektedir. Burada yazarın istediği, postmodernizmin ruhuna uygun olarak, daha önce de belirtildiği üzere, çoklu okumalara, yani her okuyucunun kendi sonucunu kendisinin çıkartmasına imkân sağlamaktır. *Cam Kent*'in sonunda Daniel Quinn ortadan kaybolurken *Sunset Park*'da Miles hayata yeni bir başlangıç yapacağı sırada bir polisi yaralar ve aranan bir zanlı durumuna düşer; Miles tam teslim olmaya giderken roman sona erer. *Yazı Odasına Yolculuklar*'da bir yerde tutsak olan karakter masa başında yazılar yazar, başından geçenleri anlatır ama romanın devamında o karaktere bir daha dönülmez ve anlattıkları yarım kalır.

Auster'ın kurgularında bazen bir karakter okuyucuya önemli olduğunu hissettirdiği bir konuşma yaparken birden susar, anlattıkları yarım kalır ve o karakterin roman için çok önemli olduğu düşüncesi okuyucuya tam yerleştiği sırada karakter romandan kaybolur ya da çok geri plana itilir. Benzer şekilde bir anlatının başkışisi başka bir romanda ismi yalnızca bir iki defa geçen ve neredeyse hiç dikkat edilmeyen bir karakter olarak karşımıza çıkar. Ya da romanın başlarında çok öne çıkan ve dikkat çeken bir karakter sonradan önemini yitirerek ortadan kaybolur. Örneğin, *Ay Sarayı*'nda Marco'nun en yakın arkadaşı ve onu Central Park'da ölümden kurtararak evinde yaşamasına izin veren Zimmer karakterinden romanın ilerleyen bölümlerinde hiç bahsedilmez. Sadece romanın sonunda Marco ile Zimmer bir daha görüştüklerinde Zimmer'in evlendiğini ve hayatına devam ettiğini öğreniriz. Bir başka örnek ise; *Son Şeyler Ülkesinde*'nin ana karakteri Anna Blume *Yazı Odasına Yolculuklar*'da geri planda kalmış ve çok dikkat çekmeyen bir karakterdir. Bay Boş adlı ana karaktere kahvaltısını getirir ve onun temizliğini yapar (Auster, 2007:21). Anna Blume'un ismi *Ay Sarayı* adlı kitapta yine geçer. Burada ise yalnızca Zimmer'in kız arkadaşı olduğu ama sonra ağabeyi William'ın yanına gittiği ve kendisinden bir daha haber alınmadığı bilgisine yer verilmektedir (Auster, 2009b:95). Anlatılanların yarım kalmasına örnek olarak da *Son Şeyler Ülkesinde* romanında, Samuel Farr'ın şehirdeki yaşamla ilgili, insanlarla yaptığı görüşmelerinden elde ettiklerini bir araya getirerek bir hikâye yazmaya girişmesinden ama işin sonunda bu hikâyenin çok uzun olması sebebiyle anlatılamamasından da bahsedilebilir.

Auster'ın eserlerini oluştururken kullandığı bir diğer teknik, anlatıcıların ve anlatılan bakış açısının sürekli değişmesidir. Ayrıca postmodern edebiyatta yaygın olduğu üzere Auster'ın anlatılarında anlatıcı okuyucuyla birebir konuşmakta ve ona anlatılan her şeyin bir kurgudan ibaret olduğunu sık sık hatırlatmaktadır. Örneğin, son romanı *Sunset Park*'ta romanın başkışisi Miles'in on sekiz yaşından küçük sevgilisi Pilar Sanchez ile olan ilişkisinden bahsederken Auster okuyucuya şöyle hitap eder: "Evet, kız ona âşık, kendisi de bütün kuşku ve bocalamasına karşın, hiç olacak şey değil diye düşünmesine rağmen yine de kızı seviyor. Çocuk yaştaki kızlara özel bir tutkusu olmadığını da belleğinizin bir köşesine kaydedin" (Auster, 2011:20). Anlatıcıların ve bakış açısının değişmesine en güzel örnek ise yazarın *Görünmeyen* adlı romanıdır. Bu roman boyunca üç farklı anlatıcı kullanılmıştır ve roman birinci, ikinci ve üçüncü şahıs bakış açıları olmak üzere üç farklı bakış açısıyla anlatılmaktadır. Romanda ilk anlatıcı ana karakter Adam Walker'dır, sonra arkadaşı Jim ve son olarak da Cecile karakteri anlatıcı olarak okuyucunun karşısına çıkmaktadır. Romanda karşılıklı yazılan mektuplara, Cecile'in günlüğüne ve diyaloglu anlatımlara da yer verilmiştir. *Timbuktu*'da ise William Gurevitch (Willy) öldükten sonra, roman Willy'nin köpeği olan Bay Kemik'in gözünden anlatılmış ve bu şekilde sonlanmıştır. Bu bakımdan *Timbuktu* Virginia Woolf'un *Flush*'ına benzer özellikler göstermektedir.

Paul Auster'ın eserlerinde görülen bir diğer özellik de çok katlılık ve bununla ilişkili olarak parçalılıktır. Auster'ın yapıtlarında anlatı içinde anlatılardan (*mis-en-abyme*) sıkça bahsedilebilir. Bazısı uzun bazısı kısa olan bu anlatılar bir araya gelerek romana hem bir derinlik hem de kurguda zenginlik sunmaktadır. Bu anlatıların çokluğu bazen okuyucunun romanının olay örgüsünü anlamasını zorlaştırır da, bu teknik postmodern edebiyatta oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. *Ay Sarayı*'nda Marco Stanley Fogg'un hikâyesi ana anlatıyı oluşturmaktadır, ancak Marco'nun çalışmak için yaşlı ve engelli Thomas Effing'in evine gidip gelmeye başlamasıyla ve bu sırada Thomas Effing'in anılarını anlatmasıyla romanda yeni bir anlatı penceresi açıldığını söyleyebiliriz. Kitabın ortalarına kadar adı duyulmayan bu karakter, ortaya çıktıktan sonra anlattıklarıyla romana yeni bir soluk getirir. İşlediği cinayetler, kimliğini değiştirmesi ve sonradan Marco'nun öz büyükbabası olduğunu öğrenmemiz; bunların hepsi Marco'nun hayatında ve haliyle anlatının akışında büyük değişikliklere yol açmaktadır.

Auster'ın eserlerinde bir diğer postmodern öğe de karakterlerin sürekli dinamik ve gezgin halde bulunan kişiler olmalarıdır. Auster'ın romanlarındaki bütün ana karakterler seyahate çıkarlar ve bu süreç içinde her biri ayrıca içsel bir yolculuğa da başlayarak kendi iç dünyalarını keşfederler. Auster'ın romanlarında mekân genelde New York olurken birçok karakterin yolu Paris'e de düşmektedir. Bu gezgin kişiler parasal konularda sıkıntı yaşayan, bu sebeple buldukları kapalı mekânlardan ayrılmak zorunda kalan, bir kimlik ve yuva arayışı içindeki kişilerdir. Yaptıkları yolculuklar sırasında veya yolculuklardan sonra hayatlarında köklü değişiklikler meydana gelmektedir. Örneğin, *Cam Kent*'te Daniel Quinn, Peter Stillman'ı takip etmek görevini üstlenmiştir. Her gün Peter Stillman'ın peşinde New York'u gezen Quinn'in psikolojisinde değişimler ortaya çıkmaya başlar, öyle ki Stillman'ın yürüdüğü sokakları önceden seçtiğini ve bu yolları bir kâğıda çizdiğinde Babil Kulesi yazısının ortaya çıktığını düşünmektedir. Başta bir merak olarak atıldığı bu takip işi, zaman ilerledikçe Quinn'in bütün hayatını adeta avucunun içine alır. Bu bağlılığın sonucunda bir gün Peter Stillman ortadan kaybolduğunda Quinn ne yapacağını bilemez, artık hayatta amaçsız kaldığını hisseder. Sonrasında Quinn, Peter Stillman'ın kendini bir köprüden atarak intihar ettiğini öğrenir ve düştüğü boşluktan çıkamaz. Romanın sonunda ise artık sokaklarda yaşamaya başlayan Quinn de New York şehrinde birden bire ortadan kaybolur. Ortadan kaybolmadan önce, bir süre sonra onlardan biri olacağı sokakta yaşayan insanlara daha çok dikkat etmeye başlayan Quinn onları betimlerken aslında kendi düşeceği durumu da anlatmaktadır:

Pek çoğu ayyaşdır, ama bu söz onların içinde bulunduğu yıkımı tam anlamıyla ifade etmez. Umarsızlık simgesi halinde, paçavralarıyla, yüzleri yara bere ve kan içinde zincire vurulmuş gibi sokaklarda ayaklarını sürüyerek dolaşırlar. Kapı eşiklerinde uyur, trafiğin içinde şaşkınca tökezleyerek yürürler, kaldırımında çöküp kalırlar, gözünüzü nereye çevirseniz onları görürsünüz (Auster, 2009c:133).

Ay Sarayı'nda Marco ekonomik sıkıntılar yüzünden evinden çıkmak zorunda kalınca kendini birden New York sokaklarında bulur ve son çare olarak Central Park'ı yuvası olarak seçer. Başlarda her şey iyi giderken, bir süre sonra Marco Central Park'daki hayatında zorluklar çekmeye başlar; çöpten beslenir, değişen hava koşullarından çok etkilenir ve hastalıktan ölmek üzereyken arkadaşı Zimmer ve kız arkadaşı Kitty Wu tarafından kurtarılır. Zimmer'in evinde yaşamaya başlayan Marco bir süre sonra bir iş bularak Thomas Effing adlı yaşlı bir adamın evinde kalmaya başlar. Marco ve Thomas Effing arasındaki ilişki zamanla ilerler ve giderek daha samimi olurlar. Sonrasında Thomas Effing Utah çöllerine kadar uzanan seyahatini anlatmaya başlar. Anlattığı bu seyahatin sonunda Effing hem üç haydut bir mağarada öldürmüş hem de onların parasını alarak çok zengin olmuştur. Effing öldükten sonra, Solomon Barber ile Marco, Effing'in bahsettiği çöle doğru bir seyahate çıkarlar. Bu seyahat esnasında Marco, Solomon'un babası olduğunu öğrenir, ancak bu yolculuk esnasında düşüp yaralanan Solomon hastanede hayatını kaybeder. Babasının cenaze töreninden sonra Marco'nun bir yolculuğa daha başlamasıyla kitap son bulmaktadır.

Timbuktu'da köpeği Bay Kemik'i eski öğretmenine emanet etmek üzere yola çıkan ve çok hasta olan Willy, bu çabasına ulaşmadan sokak ortasında ölür. Bu andan sonra Bay Kemik şehirde

amaçsızca gezmeye başlar, başından türlü maceralar, sıkıntılar geçer ve sonrasında sahibiyile buluşacağını düşündüğü yer olan Timbuktu'ya gitmek için ana yolda arabaların kendisine çarpmasını bekler. *Görünmeyen*'de New York'tan Paris'e giden Adam Walker orada yeni bir hayat kurmuş ve âşık olmuşken, Profesör Rudolf Born'un tehditleriyle Fransa'yı terk etmek zorunda kalır ve hayatında tam her şeyin düzeldiğini hissettiği sırada Amerika'ya olan bu yolculuk onun yaşamının alt üst olmasına sebep olmaktadır. *Sunset Park*'ta kardeşinin ölümünden kendini suçlu hisseden Miles ailesinin yanında mutlu olamayacağını düşünüp Florida'ya bir yolculuk gerçekleştirir ve orada yeni bir hayata başlar. Ancak âşık olduğu kızın ablasının tehditleri yüzünden New York'a geçici bir süreliğine geri dönen ve bütün hayatı bu yolculuk sonrası değişen Miles, tekrar Florida'ya sevdiği kızın yanına dönme şansını bir daha yakalayamaz.

4. Sonuç

Postmodern anlatıları analiz etmek her zaman güç bir iştir, çünkü bu tür yazılar katı kurallara sadık kalınarak oluşturulan anlatılar değil aksine postmodernizmin ruhuna uygun olarak yazarın kendi belirlediği üslupla ve çoğu zaman soyut konuların ele alındığı çalışmalardır. Bu sebeple, Amerikan edebiyatının yaşayan en başarılı postmodern yazarlarından olan Paul Auster'ın eserlerinden yola çıkarak, postmodern kimliğini aydınlatırken de bazen bu zorluklarla karşılaşmak doğaldır. Bu makalede, postmodernizmin edebiyata yansması bu konudaki araştırmacıların görüşlerine dayandırılarak irdelenmiştir, sonrasında Paul Auster'ın edebi kişiliği romanlarından yola çıkarak ele alınmış ve yazarın postmodern edebiyatın bir temsilcisi olduğu savı yazarın *Kış Günlüğü*, *New York Üçlemesi*, *Timbuktu*, *Yazı Odasına Yolculuklar*, *Ay Sarayı*, *Görünmeyen* ve *Sunset Park* adlı eserlerinden yapılan alıntılar ile savunulmuştur. Bu alıntılarda gerek karakterlerin eylemleri gerekse söylemleri çalışmanın başında ortaya atılan savı destekler niteliktedir. Auster, eserlerini oluşturma sürecince birçok postmodern anlatı ögesine yer vermekte ve bunları anlatılarının içinde ustaca eriterek kendi edebi üslubunu oluşturmaktadır. Bu çalışmanın ilerde gerek postmodernizm, gerek postmodern edebiyat gerekse postmodern edebiyatın bir temsilcisi olarak Paul Auster ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutacağı öngörülmektedir.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- AKTULUM, K. (2010). *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınları, Ankara.
- AUSTER, P. (1992). *The Art Of Hunger*, Moon Press, Los Angeles.
- AUSTER, P. (2007). *Yazı Odasına Yolculuklar*, (Çev.) SELVİ, S., Can Yayınları, İstanbul.
- AUSTER, P. (2009a). *Timbuktu*, (Çev.) ÖZDEMİR, İ., Can Yayınları, İstanbul.
- AUSTER, P. (2009b). *Ay Sarayı*, (Çev.) SELVİ, S., Can Yayınları, İstanbul.
- AUSTER, P. (2009c). *New York Üçlemesi*, (Çev.) ÖZDEMİR, İ., Can Yayınları, İstanbul.
- AUSTER, P. (2010). *Görünmeyen*, (Çev.) SELVİ, S., Can Yayınları, İstanbul.
- AUSTER, P. (2011). *Sunset Park*, (Çev.) SELVİ, S., Can Yayınları, İstanbul.
- AUSTER, P. (2012). *Kış Günlüğü*, (Çev.) SELVİ, S., Can Yayınları, İstanbul.
- BAUMAN, Z. (2003). *Modernlik ve Müphemlik*, (Çev.) TÜRKEMEN, İ., Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- GÜNDÜZ, O. (2009). İhsan Oktay Anar'ın Kurgu Dünyası, Vizyon Yayınevi, Ankara.
- ÇAĞLAR, N. (2008). "Postmodern Anlayışta Siyaset ve Kimlik", Süleyman Demirel Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 13(3): 369-386.

- HARVEY, D. (2010). Postmodernliğin Durumu, (Çev.) SAVRAN, S., Metis Yayınları, Ankara.
- KANTARCIOĞLU, S. (2009). Edebiyat Akımları, Paradigma Yayıncılık, İstanbul.
- LYOTARD, J. F. (1997). Postmodern Durum, (Çev.) ÇİĞDEM, A., Vadi Yayınları, Ankara.
- MARTİN, B. (2008). Paul Auster's Postmodernity, Routledge, New York.
- MURPHY, J. (2000). Postmodern Sosyal Analiz ve Postmodern Eleştiri, (Çev.) ARSLAN, H., Paradigma Yayınları, İstanbul.
- PEACOCK, J. (2011). "The Father In The Ice: Paul Auster, Character and Literary Ancestry", *Critique Studies In Contemporary Fiction*. 52 (3), 361-376.
- SARTRE, J. P. (2008). Edebiyat Nedir, (Çev.) ONARAN, B. Can Yayınları, İstanbul.
- SOYKAN, Ö. N. (1993). Türkiye'den Felsefe Manzaraları, Yapı-Kredi Yayınları, İstanbul.
- VARVOGLI, A. (2001). The World That Is The Book: Paul Auster's Fiction, Liverpool University Press, Liverpool.

EXTENDED SUMMARY

There is no agreed date on the emergence of the concept of postmodernism in the world, but there is a common view that radical differences and developments were experienced in the world after World War II. Postmodernism has begun to be expressed widely since the second half of the twentieth century, and the works of postmodernist writers have been at the center of literary studies over time. It can be claimed that many works written now represent the postmodern movement. The works of Paul Auster, one of the most recent representatives of postmodern literature, create a suitable study ground for many academics working in this field. Auster, whose books have been translated into many languages, including Turkish, is regarded as one of the most important representatives of contemporary American literature. In his novels, the writer deals with today's postmodern individuals and sheds light on their inner worlds. Blending fiction and reality successfully, Auster features dynamic characters who are constantly in motion and in search of something in his novels. Also, Auster chooses New York city as the setting in his many novels. In his novels, Auster takes his readers a journey to the inner world of his characters. Auster's novels are referred as the examples of postmodern literature due to the techniques he uses and the themes he chooses. Nomadism, loneliness, and divided families can be shown as the most frequently used themes by the author.

In this paper, firstly, general information about postmodernism and postmodern literature will be presented and definitions regarding these two terms will also be given. The common view that the advocates of postmodernism agree on is that the structure of modernism, which ignores the individual differences of people and envisions uniting them under a single pattern or an accepted truth, is no longer able to meet the needs of society. Postmodernists draw attention to the importance of pluralism in both society and thought. It is inevitable that the postmodernism movement, which finds its place in all areas of life, will make its effects felt strongly in literature. In terms of content, the concepts of universal reality and universal values introduced by modernism have been put aside because after the Second World War, the trust in such concepts has disappeared. For this reason, postmodern writers put aside to produce works for a better world, search for the good and the truth and include them in their works; instead they focused their own understanding of reality in their works. In terms of postmodern literature techniques; intertextuality, parody, pastiche, irony, pluralism, fragmentation, metafiction, collage can be mentioned. However, it cannot be said that the techniques mentioned here are found only in postmodernist narratives. Naturally, these techniques were used by various authors before the postmodernist era, but these uses were not as intense, conscious and planned as in postmodern narratives.

Secondly, by presenting examples of Auster's various novels, it is aimed to reveal which postmodern features are used by the author. To this end, Paul Auster's literary personality has been handled on the basis of his novels, and the postmodern literary elements used by the author have been revealed by quoting from some of his novels: *Winter Journal*, *New York Trilogy*, *Timbuktu*, *Travels in the Scriptorium*, *Moon Palace*, *The Invisible* and *Sunset Park*. It has been found as a result of the analysis that Auster includes many postmodern narrative elements in the process of creating his works and creates his own literary style by skillfully melting them into his narratives.